

Nr 556

Av herr **Nilsson, Ferdinand, m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m.*

(Lika lydande med motion nr 660 i Andra kammaren)

I prop. nr 62 till 1960 års riksdag föreslogs särskilda — dvs. förstärkta — stödåtgärder för upprustning av jord- och skogsbruk i de fyra nordligaste länen. Syftet angavs vara att inom utvalda områden genom koncentrerade rationaliseringsinsatser skapa fullt bärkraftiga på längre sikt bestående kombinerade jord- och skogsbruk. Liknande förslag har tidigare framförts av 1951 års jordbruksrationaliseringsutredning. I anslutning till nämnda proposition hemställdes i motioner (I: 555 och II: 675) att denna verksamhet borde successivt utvidgas till att omfatta motsvarande åtgärder i andra delar av landet, där behov härav föreligger. Motionärerna menade att icke administrativa gränsdragningar borde vara avgörande för var åtgärder av denna art skall sättas in. De föreslog även viss anslagshöjning för underlättande av snabbare genomförande av sådana intentioner. Därigenom skulle också förebyggas att utvidgande av verksamheten till andra bygder försvagade insatserna inom de i propositionen avsedda områdena. — Motionärernas förslag avslogs av 1960 års riksdag, och liknande öde rönt liknande framstötter. Standardmotiveringen att ärendet låg under utredning i 1960 års jordbruksutredning ansågs motivera närmare prövning.

Emellertid uppdrog Kungl Maj:t i december efter framställning från vederbörande ämbetsverk åt lantbruksstyrelsen att i samråd med lantmäteristyrelsen och skogsstyrelsen utreda behovet av och formerna för sådana särskilda rationaliseringsinsatser inom hela Norrland och därmed jämförbara bygder.

Den av representanter för dessa myndigheter utarbetade utredningen sammanfattar: »Ett allmänt kriterium för KR-verksamhet bör sålunda vara, att den skall sätta in i bygder, där det anses önskvärt att ha bärkraftiga, på lång sikt bestående jordbruksföretag, men där detta icke bedömes bli möjligt utan snabbt genomförda större strukturförändringar med därefter anpassat finansiellt stöd.»

Efter utredning fann man behov av sådana upprustningsåtgärder liksom försättningar härför föreligga, förutom i de fyra nordligaste länen, framför allt i Gävleborgs, Kopparbergs och Värmlands län. Dessutom förordas motsvarande insatser i vissa trakter av Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs och Örebro län.

Departementschefen föreslår i årets statsverksproposition att verksamhetens område skall utvidgas till att omfatta förutom de fyra nordligaste länen även Gävleborgs, Kopparbergs och Värmlands län samt den del av Älvsborgs län, som omfattar landskapet Dalsland. Övriga delar av Älvsborgs län jämte ytterligare de sju ovan uppräknade länen utesluts helt.

Utredningens förslag kan sägas väsentligen tillgodose motionskraven 1960. Det bör också erkännas att propositionen innebär ett mycket stort framsteg i motionernas riktning. Angående motiven härför må anföras departementschefens ord: »Vid sidan av de allmänt jordbruksekonomiska och företagsekonomiska skälen talar näringspolitiska, befolkningspolitiska och sociala skäl för att inom dessa områden speciellt bistånd lämnas för sådana upprustningsåtgärder.»

Det är otvivelaktigt en stark motivering. I tillämpliga delar torde den även gälla för övriga av utredningen angivna områden. I själva verket finns det — även inom verksamhetens så att säga »kärnlandskap» — trakter där åtgärder av detta slag knappast är nödvändiga. Departementschefen finner att även inom de avsedda nya landsdelarna finnes jordbruksbygder, där det allmänna statliga rationaliseringsstödet bör anses vara tillräckligt. Å andra sidan torde även utanför de av utredningen angivna länen finnas större eller mindre områden, där ett förstärkt rationaliseringsstöd kan vara lika motiverat som i norrlandslänen. Så synes kunna vara fallet exempelvis i vissa delar av Uppsala län samt i Roslagen.

Därför synes böra ifrågasättas att den administrativt anknutna gränsdragningen helt slopas. Det bör icke innebära någon risk för verksamhetens effektiva bedrivande om även utanför de i propositionen angivna områdena myndigheterna i alla län berättigas att inkomma med framställningar, gemensamt utformade av lantbruksnämnd, hushållningssällskap, lantmäterimyndighet och skogsvårdsstyrelse.

Då det i sista hand ankommer på den myndighet som prövar framställningarna och fördelar medlen att fatta beslut, synes risken för felinvesteringar icke större när det gäller det ena länet än det andra.

Verksamhetens värde beror givetvis på vilka resurser som ställs till förfogande härför. Med den starka motivering ur olika synpunkter som föreligger synes det rimligt att icke därvid förfara för restriktivt. I utredningen framhålles att förefintliga personalresurser för närvarande verkar återhållande på medelsförbrukningen, varjämte för sådana företag viss förberedelsekrävs. Av de utredande myndigheterna har beräknats att för verksamhet i de sju i första hand avsedda länen för budgetåret 1965/66 erfordras för de särskilda rationaliseringsåtgärderna sju miljoner kr. Bidrag för särskilda åtgärder i övriga av utredningen avsedda län anges av utredningen tills vidare kunna rymmas inom den ordinarie ramen för rationaliseringsbidrag. Emellertid påyrkas i sammanhanget att anslaget för inre rationalisering ökas med två miljoner kr, och ramen för yttre rationalisering med en miljon kr. — I propositionen föreslås en uppräknings av anslaget för särskilda rationaliseringsåtgärder till endast sex miljoner kr. och beträffande den

inre rationaliseringen en förhöjning med en miljon kr. Någon förhöjning av medelstillgången för yttre rationalisering föreslås icke i sammanhanget.

Utifrån uppfattningen om att verksamheten icke bör ensidigt förbehållas vissa län, medan områden därutänför med liknande förutsättningar utesluts, måste givetvis propositionens förslag framstå som snävt avvägt, så mycket mera som det inte bör ifrågasättas att en utvidgning skall medföra inknappning av resurserna på de i första hand avsedda områdena.

Därför föreslås,

att anslag för bidrag till *Särskilda rationaliseringsåtgärder på jordbrukets område* för budgetåret 1965/66 upptages med åtta miljoner kr.; ävensom

att riksdagen måtte medge att under budgetåret 1965/66 statsbidrag må beviljas till yttre rationalisering intill ett belopp av sju miljoner kr. och till inre rationalisering intill ett belopp av sju miljoner kr. med rätt för Kungl. Maj:t att, om förhållandena skulle ge anledning därtill, medge jämkning i angivna fördelning.

Stockholm 27 januari 1965

Ferdinand Nilsson
i Kungsängen

Ivan Svanström

Harald Pettersson

Nr 557

Av herr **Nilsson, Yngve**, och herr **Sveningsson**, om rådgivning i byggnadsfrågor inom jordbruket.

(Lika lydande med motion nr 676 i Andra kammaren)

Stockholm den 27 januari 1965

N. Yngve Nilsson

Ragnar Sveningsson